

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

2009 - 3080057

Mall för slutrapport förprojektering

Syftet med enhetliga mallar för slutrapportering är att underlätta spridningen av resultat och metoder från Socialfondsprojekten i Sverige.

I slutrapporten för förprojektering ska ni redogöra för hur ni följde er tid- och aktivitetsplan samt beskriva era resultat (analys, kartläggning etc.). Slutrapporten ska göras i bifogad mall.

Vänligen bifoga också analyser, kartläggningar eller andra produkter som ni anser vara relevanta.

Slutrapporten bör omfatta minst 5 A4-sidor och högst 10 A4-sidor .

Mallens rubriker är **blåfärgade**. Under varje rubrik finns en kort text om vad avsnittet ska innehålla. Det är viktigt att slutrapporten bygger på en diskuterande redogörelse.

Om du har frågor eller om något är oklart hör av dig till din samordnare på ESF-rådet.

Projektnamn: Validering i norr

Diarienummer (fylls i av ESF-rådet):

Sammanfattning (max 2 A4-sidor)

Beskriv kortfattat projektidén och de framsteg som gjordes i förprojekteringen (från början till slut). Beskriv vilka som varit involverade (organisationer, företag myndigheter etc.) och hur ni har arbetat, vilka metoder ni valt (till exempel intervjuer, studier etc.):

Validering innebär att kartlägga, mäta och dokumentera en individs kompetens. Validering används bland annat för att definiera utgångsnivå för fortsatta studier, anpassa längd och innehåll i studierna samt att dokumentera faktiska kunskaper och färdigheter inför anställning eller som kompetenskartläggning på en arbetsplats

Projektidén var att undersöka hur utbildningsanordnare inom området vuxnas lärande kan samverka för att tillgodose behovet av validering i Norrbottens län. Genom att samverka kan utbudet av validering breddas, kostnadseffektiviseras, kvalitetshöjas och komma fler deltagare till gagn. I valideringen får individen sin kompetens kartlagd vilket ökar anställningsbarheten eller förkortar studietiden vid eventuella omställningar eller när arbetskraft inom ett visst område efterfrågas av näringslivet.

Involverade:

Luleå Kommun (projektägare), Arvidsjaurs kommun, Bodens Kommun, Älvsbyn Kommun, Piteå Kommun, Kalix kommun, Lapplands kommunförbund, Industriellt utvecklingscentrum i Norrbotten.

Övriga: Myndigheten för Yrkehögskolan, Skolverket, Nordiska Ministerrådet, Region Skåne, Region Västerbotten, Umeå universitet, Arbetsförmedlingen, Stiftelsen Nord,

De framsteg som förprojekteringen har gjort är att inte minst få till en dialog och en kunskapsöverföring kring validering i länet och mellan de involverade kommunerna och därmed lägga en grund för fortsatt samverkan kring validering. Eftersom näringslivet har representerats i Styrgruppen i form av deltagare från IUC (Industriellt utvecklingscentrum i Norrbotten) har även dialogen och förståelsen för kompetensförsörjningsbehoven hos branscherna kunnat kartläggas och utvecklas.

Validering är en viktig men komplex fråga. Det har diskuterats validering i ca 10 år men det har visat sig mycket svårt att få tillstånd hållbara projekt och verksamheter inom området. Trots att det i teorin är enkelt att validera har det förekommit mycket hinder i form av brist på strukturer, volym, finansiering, engagemang från genomförare samt framförallt brist på kontinuitet.

Genom en nulägesanalys och inventering av befintlig valideringsverksamhet i länet har förprojektet kunnat kartlägga hur det ser ut i dagsläget

Förprojekteringen har även undersökt valideringsprojekt samt valideringsverksamheter som har genomförts såväl i länet som nationellt och internationellt och på så sätt kunnat identifiera samt göra en analys av vilka faktorer som har visat sig livskraftiga när valideringsverksamheter skall etableras och drivas framgångsrikt. Genom att jämföra nulägesanalysen i länet med analysen av framgångsfaktorer har förprojektet kunnat tydliggöra kritiska områden som behöver utvecklas vilket är av största vikt för att nå goda resultat vid ett eventuellt genomförandeprojekt.

Förprojekteringen har också utarbetat en effektivisering där man genom samverkan mellan utbildningsanordnare och bransch under samma validering kan ge deltagaren tillgång till såväl vidare studier som till arbetsmarknaden istället för att detta sker vid skilda tillfällen. (Se vidare under resultat)

Metod

För att kunna utveckla valideringsverksamheten i länet var en kartläggning hur den befintliga valideringsverksamheten såg ut nödvändig.

Detta dels för att kunna ta tillvara på de goda exempel och befintliga valideringsmodeller som förekommer runt om i kommunerna samt att identifiera vad och i vilken omfattning validering förekommer i dagsläget. I samband med detta har även tillgängligheten för validanderna kartlagts samt i vilken omfattning kvinnor och män validerar sig inom olika yrkesområden för att undersöka om det finns någon markant könssegregering inom validering som bör identifieras och åtgärdas.

Enkäter har skickats ut till kommunerna vilka senare följts upp med besök och intervjuer med olika representanter för vuxenutbildning, (chefer, rektorer, lärare och studie-och yrkesvägledare) representanter för lokala arbetsförmedlingskontor, samt representanter för näringsliv på respektive ort.

Samtidigt har förprojektet tittat på nationella och internationella verksamheter som rönt framgång och gjort en gap-analys för att se vad som behöver utvecklas i länet för att nå framgång i ett genomförandeprojekt.

Förprojekteringsens resultat

Redogör kortfattat för det arbete som förprojekteringen avsåg att fokusera kring. Besvara frågan om och/eller hur ni bidragit till att förbättra möjligheterna för ett eventuellt genomförandeprojekt? Beskriv också vilka nya kunskaper ni bidragit med:

Målsättning:

Lägga en grund för samverkan inom valideringsområdet samt ge förslag på hur en valideringsverksamhet i länet kan organiseras.

Resultat:

Genom att förprojektet har kartlagt befintlig valideringsverksamhet i länet samt kartlagt valideringsverksamheter och intresseorganisationer/myndigheter nationellt (Myndigheten för yrkeshögskolan, Skolverket, Region Västerbotten, Region Skåne, Arbetsförmedlingen), nordiskt (Nordiska ministerrådets expertgrupp för validering) samt internationellt (European Quality Frames) har kunskapen ökat om hur ett samverkansprojekt i länet kan organiseras i syfte att utöka utbudet och öka kvalitén på validering avsevärt förbättrats. Dessa kunskaper har redovisats dels i styrgruppen dels på en konferens med inbjudna intressenter från kommuner näringsliv och Arbetsförmedling från hela länet.

Framgångsfaktorn i valideringsverksamheten inom vuxenutbildningen och de kontakter som krävs med arbetsgivare på orten är i dagsläget mycket personavhängig och därför väldigt sårbar. Validering inom ett specifikt branschområde uppstår, lever och dör med en eller flera "eldsjälar". Att starta nya projekt och valideringsverksamheter gång efter annan anses både kostsamt och tidskrävande. I de valideringsverksamheter som pågår nationellt har det visat sig att **regionala strukturer ger bättre kontinuitet*** i valideringsarbetet och gör det mindre personavhängigt.

Det finns också stora brister i form av osäkerhet inför kvalitetsaspekten hos de genomförande organisationerna. Lärare, studie- och yrkesvägledare och medbedömare hos arbetsgivare främst på de mindre orterna uppger att de behöver få tillstånd ett utvecklingsarbete och en trygghet i att valideringsarbetet håller en hög kvalitet. Det finns önskemål om kompetensutveckling, **fortbildning, nätverk och erfarenhetsutbyte*** mellan de olika yrkeskategorierna hos såväl utbildningsanordnare, kommuner och näringsliv.

Målsättning:

Skapa noder för validering i länet och en uppdelning av branschområden mellan respektive nod.

Resultat:

Hos de intervjuade kommunerna framkom att man inte alltid marknadsför möjligheten att validera sina kunskaper då det inte alltid finns möjlighet att tillgodose behovet på orten. Detta gäller såväl inom arbetsförmedling som vuxenutbildning. Handläggarna på Arbetsförmedlingen uttryckte att det är svårt att skicka en person med mycket bristfälliga kunskaper i svenska till en ort i södra Sverige för att validera sig hos de av Arbetsförmedlingens upphandlade valideringsutförarna när vuxenutbildningen i eller på en närliggande ort kan validera i samma branschområde. När det gäller vuxenutbildningen är det tidsödande och kostsamt att hitta individuella lösningar för att kunna validera enstaka personer, särskilt inom områden vilka man inte redan erbjuder utbildning. En av de intervjuade kommunerna hade en organisation för att kunna lösa valideringsbehovet varefter det uppstod eller efterfrågades av enskilda individer men personen som ansvarade för detta och hade byggt upp nätverk för detta gick i pension under förprojektet vilket direkt försvårade detta upplägg.

Det är svårt för en ort att kunna erbjuda validering i "allt" och samtidigt hålla en hög kvalitet. Genom att utveckla en regional samverkan kan kommuner utbyta validander mellan varandra inom de specialområden man valt att utveckla lokalt. På så sett **breddar man utbudet*** utan att kvalitén undergrävs eller att personer behöver förflyttas sig långa sträckor.

Ett av förprojektets mål vara att identifiera dessa noder och göra en uppdelning av branscher vilket gjorts i samverkan med de delfinansierande kommunerna. Det framkom också ett tydligt behov av att lokalt **utveckla kontakterna mellan utförarna av validering**. Kontakterna mellan **utbildningsanordnare och bransch*** är av största vikt för att få tillstånd en validering av hög kvalitet. Genom samverkan kan man samtidigt validera en individ mot både branschmodeller/intyg/certifikat och betyg vilket öppnar såväl arbetsmarknad som fortsatta studier i samma validering. Så är inte fallet idag. Även samverkan mellan utbildningsanordnare och lokala Arbetsförmedlingskontor är av stor vikt för att underlätta för målgrupperna att få tillgång till validering oavsett om man vänder sig till Vuxenutbildning/Lärcentra eller Arbetsförmedling med sitt behov av erkännande av kunskaper.

Målsättning:

Skapa och förankra valideringsmodell/modeller.

Vid kartläggningen av valideringsverksamheten regionalt framkom ett flertal väl fungerande modeller främst inom vårdområdet men även inom data-IT. Skolverket har tagit fram en modell för bedömning inom ett flertal nationella kurser som lärare i de delfinansierande kommunerna fått undersöka och uttala sig om. Vi har även tagit del av modeller som tagits fram av träindustrin genom Industriellt utvecklingscentrum. Nationellt har förprojektet tittat på ett valideringsverktyg kallat Valiwebb som framförallt används vid kartläggning och fördjupad kartläggning. Modellen/verktyget används av alla kommuner i Region Västerbotten. På så sätt får vägledare, pedagoger och medbedömare i näringslivet ett strukturerat stöd i att identifiera kunskaper och kompetenser hos en individ. Genom att använda verktyget kan validanden förbereda stora delar av valideringen på hemorten för att sedan kunna vända sig till annan kommun i länet för bedömning av yrkeslärare/bransch. Tiden för bedömning i annan kommun förkortas då väsentligt.

Genom att regionalt använda sig av ett **gemensamt strukturerat kartlägningsverktyg/modell*** minskar sårbarheten i och med att modellen inte är personbunden samt att man får en tydlig struktur och kvalitet i genomförandet. En strukturerad modell/kartlägningsverktyg kan också utvecklas till att motverka könsbundna yrkesval eller könsbundna kompetensbeskrivningar.

Målsättning:

Undersöka förutsättningarna för ett nationellt och internationellt samarbete kring validering.

Resultat:

Förprojektet har främst tittat på det valideringsarbete som bedrivits i Region Västerbotten samt Region Skåne då dessa har verkat för regional samordning och struktur i valideringsarbetet på en operationell nivå. Det finns ett visst intresse från Region Västerbotten om att ev. samverka med ett genomförandeprojekt kring valideringsfrågor i framtiden.

Under förprojektets gång har det hänt mycket kring validering både nationellt och internationellt. Förprojektet har haft kontakt med ansvariga för valideringsfrågan på nationell nivå inom ramen för den tidigare Valideringsdelegationen samt nybildade Myndigheten för yrkeshögskolan som skall arbeta för en nationell struktur för validering. YH:är mycket tydliga med att de arbetar på en övergripande nivå med aktuella aktörer t.ex. Arbetsförmedling, Skolverket (som för övrigt inte har något formellt uppdrag att arbeta med validering) och branschorganisationer. Trots att YH har ett nationellt uppdrag uppmuntrar de och betonar vikten av regional och lokal samverkan för att utveckla och genomföra validering på en operationell nivå. **Det är dock av största vikt att ett genomförandeprojekt följer det nationella utvecklingsarbetet samt eventuella direktiv och riktlinjer som detta resulterar i*.**

På internationell nivå bedrivs forskning och utveckling inom ramen för det Nordiska Ministerrådets expertgrupp för validering, Nordiskt expertnätverk för validering. De har identifierat ett antal utmaningar/utvecklingsområden för de nordiska länderna i arbetet med att utveckla validering. Detta har resulterat i 15 hållpunkter som då de presenterades av deras representant vid förprojektets slutkonferens visade sig stämma mycket väl överens med förprojektets egna resultat.

Validering är en angelägen fråga och har aktualiserats även på EU-nivå i och med införandet av European Quality Frames. Detta är en nivåbeskrivning av kunskaper, kompetens och färdigheter som skall göra det möjligt att jämföra kompetens och utbildning internationellt. I de rekommendationer som medlemsländerna fått framgår det mycket tydligt att detta även ska underlätta att nivåbestämma kompetenser vid validering. **I ett genomförandeprojekt bör därför detta beaktas och en samverkan med aktör i annat EU-land med intentionen att införa EQF i valideringsarbetet är eftersträvansvärt*.**

*= Identifierade framgångsfaktorer i ett genomförandeprojekt

- **Regionala strukturer för bättre kontinuitet**
- **Fortbildning, kompetenshöjning, nätverk, erfarenhetsutbyte**
- **Bredda utbudet genom utbyte av validander mellan kommuner**
- **Utveckla kontakter mellan utförare, Utbildning-Bransch på lokal och regional nivå**
- **Gemensamt strukturerat kartläggningsverktyg/modell**
- **Följa den nationella utvecklingen på området genom ev. representant i styrgrupp från Myndigheten för Yrkeshögskolan.**

- **Införliva European Quality Frames i valideringsmodell-intyg i samverkan med annat valideringsprojekt i EU m.fl nationella organ.**

För att ett genomförandeprojekt skall nå framgång bör det delas upp i delprojekt, exempelvis PO 1 (kompetensutveckling/fortbildningsnätverk av lärare, vägledare, medbedömare i näringslivet ev. handläggare på arbetsförmedling) Regionala fonden (utveckla samverkan utbildning-näringsliv) Genom att utföra genomförandeprojektet i flera steg kan man etablera de ovanstående identifierade framgångsfaktorerna och initiera med att rigga en bra organisation och struktur för validering innan målgruppen tas emot inom ramen för PO 2.

Jämställdhetsintegrering

Hur genomförde ni er jämställdhets-SWOT eller liknande kartläggning? Har ni viktiga slutsatser inför genomförandeprojektet? Har ni genomfört utbildningar i jämställdhetsintegrering?

Vi bjöd in Monica Forsman som är projektledare i processtödet jämställdhetsintegrering i projekt till vårt projekt och genomförde upparbetade en struktur för vår jämställdhets-SWOT tillsammans med henne. Vi har senare arbetat vidare på den och lagt till saker varefter det framkommit behov i projektet. Projektledaren har deltagit i seminarier samt fördjupat seminarium om jämställdhetsintegrering i projekt. Processtödet har dessutom hållit en kort utbildning och information om jämställdhetsintegrering för styrgruppen.

De slutsatser förprojektet kommit fram till i ett genomförandeprojekt är att arbeta strukturerat med jämställdhetsintegrering enligt "trappan". Alla beslut som fattas i projekt och styrgruppen "jämställdhetsprövas".

Ett problem som visade sig under förprojektet var att det var endast en kommun som förde statistik på genomförda valideringar vilket försvårade analysen av om valideringsarbetet i dagsläget kan sägas bygga på traditionella yrkesval vilket är något som ett genomförandeprojekt vill arbeta för att undvika. Utbildning av vägledare och lärare i jämställdhetsintegrering är därför nödvändigt så att valideringen och benämningen på kompetensen blir könsneutral. De befintliga modeller som förprojektet tittat på har även granskats ur ett jämställdhetsperspektiv utifrån att förkunskaper och yrkesbenämningar skall vara så könsneutrala som möjligt.

Målet för ett genomförandeprojekt bör vara att validering skall lyfta fram den faktiska kompetensen rättvist mellan kvinnor och män. Vid utveckling av modeller och verktyg skall detta också beaktas ev. med hjälp av extern konsult och även obetalt hemarbete bör kunna valideras och värderas i form av termer och kompetenser som inhämtats och efterfrågas på arbetsmarknaden.

När man tittar på verktyg och modeller så är det en fördel om dessa kan anpassas så att deltagarna inte behöver vistas på annan ort under längre tider vid validering

/bedömning eftersom det kan förhindra möjligheten att kombinera deltagande i projektet med föräldraskap m.m.

Tillgänglighet för personer med funktionshinder

Vilka åtgärder har ni vidtagit för att säkra tillgänglighetsarbetet i ett eventuellt genomförandeprojekt?

Vid kartläggningen och nulägesanalysen granskades kommunernas befintliga valideringsverksamheter utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. (se bifogad enkät). De kommuner som svarat på frågan menade att de utbildningslokaler som används är anpassade för rörelsehindrade samt att man angav att det fanns hörslingor m.m. Andra kommuner medgav brister i tillgängligheten främst utifrån att kunskap saknades på området.

Utifrån de erfarenheter som gjorts bör processtödet kring tillgänglighet komma in tidigt i ett eventuellt genomförandeprojekt så att alla genomförare direkt från start kan ha en beredskap och kunskap för att kunna ta emot alla deltagare.

Slutsatsen är att det kommer att behövas byggas upp en kunskapsbank och en kontaktlista i ett genomförandeprojekt. På så sätt skall det gå fort att göra individuella lösningar utifrån behov när sådana uppstår. För att säkra tillgängligheten för alla deltagare kan modeller och verktyg behöva anpassas. Alla beslut som fattas i projekt och styrgrupp tillgänglighetsprövas.

Tillgänglighetstanken finns även "inbyggd" i själva valideringsmetoden eftersom validering syftar till att lyfta fram, erkänna och dokumentera kunskaper och erfarenheter. På så sätt får man ett salutogent förhållningssätt och kompetensen blir det centrala, inte ev. funktionshinder, när personen söker arbete. Dvs. det viktiga är vad man kan, inte vad man inte kan. En intressant aspekt att utvärdera i ett eventuellt genomförandeprojekt kan vara att mäta om en person med funktionsnedsättning upplever att det underlättar inträdet på arbetsmarknaden och blir mer fokus på faktiska kunskaper om man fått sin kompetens validerad och dokumenterad.

Programkriterier (samverkan, strategisk påverkan, lärande miljöer och innovation)

Hur har ni arbetat med **relevanta** programkriterier för ert projekt? Hur har det hjälpt er att förbereda er inför ett eventuellt genomförandeprojekt?

Samverkan:

Förprojektet har innefattat ett flertal kommuner och projektets hela syfte har varit att samverka och hitta samverkansformer för ett genomförandeprojekt i validering. Inte bara regional samverkan mellan kommuner har grundats genom förprojektet

utan även mellan kommuner och arbetsgivare/branscher bl.a. genom deltagandet av Industriellt utvecklingscentrum.

Strategisk påverkan:

Förprojektet har lagt en grund för att underlätta för personer att validera sina kunskaper. På så sätt skapas förutsättningar som underlättar för målgrupper av t.ex. utländsk härkomst och personer med funktionsnedsättningar som annars har svårt att komma in på arbetsmarknaden att bättre kunna marknadsföra sig och konkurrera om arbeten. Ur ett jämställdhetsperspektiv påverkar projektet att kvinnor och mäns kompetens skall värderas lika så att arbetsutbudet kan breddas för båda könen och förhindra könssegregerad arbetsmarknad. Parallellt med deltagarens validering kommer ett genomförandeprojekt därmed att stödja arbetsgivare att fokusera på och värdera en persons kompetens och inte personen.

Lärande miljöer:

Förprojektet har arbetat mycket med kunskapsöverföring mellan kommuner och mellan kommuner och branschorganisationer. Detta bör utvecklas ännu mer i ett eventuellt genomförandeprojekt vilket var ett av de önskemål och kritisk framgångsfaktor som framkom under förprojektet. Under projektet har även genomförts utbildnings/seminariedag kring validering där intressenter från flertalet organisationer deltog vilket bidrog till att deltagarna fick lära sig mycket av andra utförare av validering och nätverk bildades genom en maillista som upprättades.

Innovativ verksamhet:

Genom valideringsprojekt där utbildningsanordnare, arbetsgivare och branschorganisationer och andra genomförare av validering samverkan kan man bidra till att nya arbetsmetoder utarbetas som bidrar till bättre matchning mellan kompetensförsörjning och efterfrågan. En innovativ metod som uppstått under förprojektet är att i samverkan mellan utbildning och arbetsgivare ge deltagaren både nationella kursbetyg och kompetensintyg från branschen under samma validering. Detta har tidigare aldrig provats i organiserad form. Omställnings och utbildningstider vid låg- högkonjunkturer går på så sätt snabbare med en väl utbyggd valideringsverksamhet i länet.

Uppföljning under förprojekteringen

Beskriv kortfattat hur ni arbetade med uppföljning under förprojekteringen:

Uppföljning har gjorts kontinuerligt av styrgruppen vid 5 tillfällen genom möten där man gjort lägesanalyser och gått igenom och utvärderat alla aktiviteter som genomförts.

Andra erfarenheter som ni vill dela med er av

Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför? Vilka tips skulle ni vilja ge till framtida projekt?

Det mesta har gått enligt planerna. Det har varit svårt att få fram statistik och ge en rättvisande bild av volymen av validering i länet i nulägesanalysen. Endast en grov uppskattning har kunnat göras. Att definiera omfattningen av målgruppen för ett genomförandeprojekt i om PO 2 har varit svårt då en viktig målgrupp påverkas på grund av stora strukturella förändringar som genomförs under 2010 t.ex. där Arbetsförmedlingen övertar ansvaret för arbetsmarknadsintroduktionen av flyktingar från kommunerna.

Framtida projekt bör absolut nyttja de processtöd som finns upphandlade i ett tidigt skede så att **hela** projektet från början kan fokusera på de kriterier som finns fastställda. Eftersom dessa utgör viktiga kunskapsområden bör hela organisationen vara involverad och få utbildning/information från start då det blir lättare att genomföra tänkta insatser på rätt sätt och identifiera och åtgärda brister direkt.

Kontaktpersoner

Sven Lindahl,
Verksamhetsutvecklare, Arbetsmarknadsförvaltningen, Luleå kommun
0920-45 37 98

Eckeländ Samuelsson
Arbetsmarknadsförvaltningen
100520